

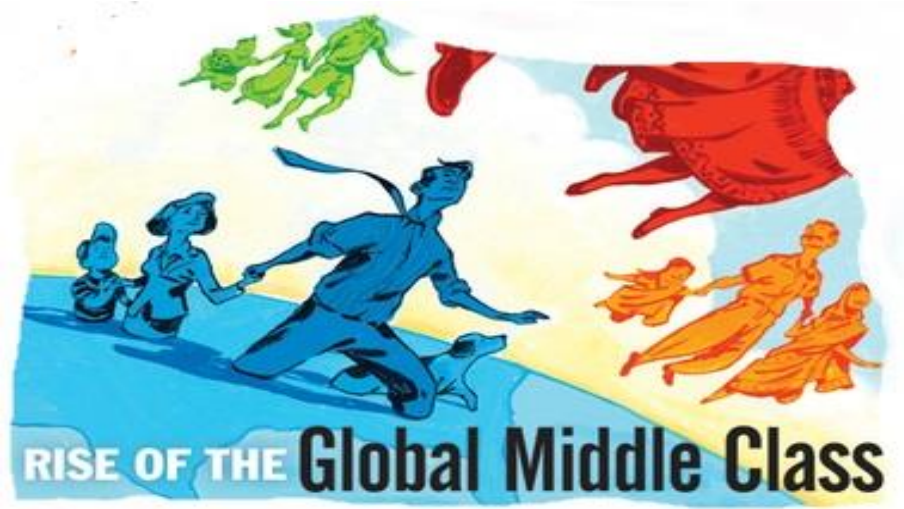
ההוויה ההורית במעמד הבינוני הגלובלי בישראל

מעין מזרחי*, מירי ימיני* וקלייר מקסווייל**
*אוני' תל אביב
**אוני' UCL, לונדון

תהליכים גלובליים

- המאה ה-21 מאופיינת בשינויים רב ממדיים מואצים הבאים לידי ביטוי במרחב האישי והציבורי, המלווים בהתפתחות טכנולוגית מתקדמת ושינויים חברתיים (Jacobsen, 2015).
- התרבות הגלובלית פותחת את שערי המדינות ויוצרת מרחב בינלאומי, שמזרים הון אנושי, כלכלי טכנולוגי ואידאולוגי בין המדינות בכל רחבי העולם (Meyer & Jepperson, 2000).
- הציוויליזציה המודרנית מגבירה את תאוצת צריכת האנרגיה, העלאת שיעורי התיעוש, העיור, ההכנסה לנפש והדרישה להשכלה גבוהה (Jacobsen, 2015 ; Ball & Nikita, 2014).
- הגלובליזציה היא לא רק משחק קפיטליסטי וסינתזה עולמית של כלכלה ופוליטיקה אלא גם רשת חברתית (Chiang, Meng, & Tian, 2015).
- הגלובליזציה יוצרת קשרים בינאישיים המשליכים על התרבות, האידאולוגיה, הזהות וההתנהגות של הסובייקט (ברקוביץ, 2002).

התפתחות המעמד הבינוני הגלובלי

- במקביל ובעקבות התהליכים הגלובליים, מתפתח מעמד חדש בקרב המעמד הבינוני בשם "המעמד הבינוני הגלובלי" (Burrows, 2015).
- המעמד הבינוני הגלובלי מתייחס בעיקרו לפלח אמיד באוכלוסיית המעמד הבינוני, בעל סגנון חיים מערבי ואוריינטציה גלובלית (Burrows, 2015).
- מעמד זה בעל תפיסה קוסמופוליטית, ומובילות תדירה (Polson, 2011).
- הוא מתפתח כתוצאה של חיבור בין אנשים מתרבויות וממדינות שונות, ובעל זהות, מערכת ערכים, אידיאולוגיות, התנהגויות משותפות ומבנה חברתי, תרבותי ספציפי (Ball & Nikita, 2014 ; Koo, 2016).

מיהו המעמד הבינוני הגלובלי?

- בעלי השכלה גבוהה.
- מומחים במקצועות החופשיים (מגזרי הפרסום, משפט וחוק, רפואה, אקדמיה, הנדסה, טכנולוגיה והייטק).
- אנשי מקצוע או בעלי מומחיות בניהול בתאגידים בינלאומיים.
- שולטים בשפות (בעיקר אנגלית).
- עובדים בצוותים רב תרבותיים.
- מתחרים בניהם על התנסות הבינלאומית, נחשפים למגוון תרבויות ובילוי בהקשר גלובלי.
- נעים בעולם בין מדינות וערים מרכזיות, במקרים מסוימים יחד עם משפחותיהם.

מדינת ישראל בעולם הגלובלי

- מדינת ישראל גם היא לוקחת חלק בעולם הגלובלי ובתחרות הבינלאומית.
- ישראל נחשבת למדינת הגירה בעלת הטרוגניות גבוהה ודמוגרפיה מורכבת הנבדלת במאפייני דת, זהות, ומוצא אתני.
- מעמד הביניים בישראל מהווה פלח ניכר באוכלוסייה הישראלית.
- מרבית הישראלים המשתייכים למעמד הבינוני הגבוה גרים באזור תל אביב.
- אזור תל אביב מאפשר לתפקד ברמה המקצועית הנדרשת בכדי להיות חלק מהתחרות הבינלאומית ומהכלכלה הגלובלית.

מטרופולין תל אביב

- תל אביב היא אחת הערים הגדולות במרכז הארץ וההטרונגנית בישראל
- נחשבת לעיר מרכזית אשר מהווה מרחב ציבורי לתביעות חברתיות ופוליטיות, ובעלת סמליות בכיכרות ובשדרות.
- מתפקדת כעיר האם במטרופולין שמקיף אותה ביישובי גוש דן והסביבה, ומתקיים בהם תהליך עוצמתי של התרכזות אוכלוסייה.
- מטרופולין תל אביב משרת פונקציות כלכליות, פעילות בתחומים עתירי הון אנושי ופיננסי ותעשיות עתירות ידע כתחום ההייטק, ומשמש מוקד שליטה ופיקוח כלכלי ברמה הלאומית.
- שוכנים בו חברות ותאגידים בינלאומיים רבים, מוסדות תרבות, תקשורת, השכלה, מדינה ושגרירויות של מדינות זרות.

תושבי מטרופולין תל אביב

- מגלים פתיחות, שייכות לעולם ועיסוק הכולל אינטראקציה בינלאומית ותפיסה קוסמופוליטית הגדולה במדינה.
- מנהלים חיי לילה פעילים, ותרבות פנאי כבתי קפה, פאבים, קניות, תיאטראות, בתי אופרה, תזמורות סימפוניות, אולמי הופעות, ומוזיאונים גדולים.

מטרת המחקר

- בחינת תפיסת ההווה ההורית במעמד הבינוני הגלובלי, תוך השוואתו למעמד הביניים בעל מאפיינים דומים במרכז ישראל.

שאלות המחקר

- כיצד תופסים הורים משתי הקבוצות (המעמד הבינוני והמעמד הגלובלי) את העתיד הרצוי של ילדיהם (תעסוקתית, השכלתית, וגאוגרפית)?
- אלו אסטרטגיות חינוך מאמצים ההורים משתי הקבוצות על מנת להכין את ילדיהם לעתיד (בחירת בתי ספר, סגנון חיים ופעילויות פנאי, ניהול המוביליות המשפחתית)?

מתודולוגיה

- שיטת המחקר איכותנית קונסטרוקטיביסטית.
- תיאוריה מעוגנת שדה.
- איסוף המידע התבסס על ראיונות חצי פתוחים.
- פירוש הנתונים באופן אינדוקטיבי (מן הפרט אל הכלל).

אוכלוסיית המחקר

- 20 מרואיינים, 10 זוגות הורים שחולקו לשתי קבוצות נחקרים:
 1. 5 זוגות הורים ממעמד הביניים.
 2. 5 זוגות הורים ממעמד הביניים הגלובלי.
- שתי הקבוצות בעלות מאפיינים סוציו-אקונומיים דומים:
- שתי הקבוצות מתגוררות באזור תל אביב (שכונת "צהלה" \ "רמת אביב")
- בקבוצת המעמד הבינוני נבחרו הורים העוסקים במקצועות לוקליים כעריכת דין ומשפט.
- בקבוצת המעמד הבינוני הגלובלי נבחרו הורים העוסקים בתחומים גלובליים כגון: היי-טק וטכנולוגיה.
- **המבדיל המרכזי** בניהן הוא נושא המוביליות הפיזית והעבודה בסביבה גלובלית.

אוכלוסיית המחקר- דגשים

המעמד הבינוני הגלובלי	המעמד הבינוני	
עוסקים בתחומים גלובליים. מקום העבודה שלהם מתקיים בסביבה גלובלית המזמנת יחסי עבודה ותקשורת בינלאומית וניידות תדירה לתקופות קצרות או ממושכות.	עוסקים בתחומים מקומיים. מקום העבודה שלהם מזמן רק יחסים מקומיים- ישראלים.	מקום עבודה
מעבר גבולות תדיר. עזבו עם משפחותיהם לחו"ל לתקופה ממושכת (מעל לשנה) לפחות פעם אחת.	אינם מבצעים נסיעות באופן תדיר\ שגרתי. אינם עזבו עם משפחותיהם את ישראל לפרקי זמן ממושכים.	תדירות ומשך הניידות

ראיונות

2 נוסחים של ראיונות חצי פתוחים (הוריי המעמד הבינוני והוריי המעמד הבינוני הגלובלי)

נושאים מרכזיים
שאלות מבוא עיסוק, ניסיון מקצועי והשכלה, שפת האם, מס' ילדים, טיסות לחו"ל מתאמי עבודה, קשרים חברתיים\ מקצועיים עם אנשים מחו"ל
תחום חינוכי הרקע החינוכי של הילדים, עקרונות בחירת ביה"ס, סוג האוכלוסייה בביה"ס, ערכים חשובים, גישה לאמצעים אלקטרוניים
תרבות ופנאי פעילויות אחה"צ של הילדים והמשפחה, מימוש העתיד המדומיין עבור הילד
תחום התנהגותי אחריות, עצמאות, מידת האחריות והעצמאות של הילדים וכיצד אלה תורמים לעתידם
תקשורת מילולית ניהול שיחה\ שימוש מס' שפות בשיח היומיומי
עתיד מדומיין הדרך שבה ההורים מדמיינים את עתידו של ילדם, הרצון בהשכלה גבוהה- אוני' עילית בחו"ל הכוללת מגורים לטווח ארוך בחו"ל

ממצאים

תחושת שייכות וזהות

הספרות טוענת כי כחלק מתהליכי הגלובליזציה הזהות הלאומית מתערערת ומביאה לתפיסת העולם כיחידה אחת שלמה (בק, 2011 ; Chiang, Meng, & Tian, 2015).

אבל, ממצאי המחקר מצביעים כי המעמד הבינוני הגלובלי בישראל שומר על הצביון היהודי- ישראלי במעבריו ומקנה לילדיו ערכים, מורשת, זהות ותחושת שייכות לישראל.

- כל משפחות הנחקרים מהמעמד הבינוני הגלובלי העידו כי כשגרו בחו"ל סיפקו לילדיהם חינוך בעל צביון יהודי- ישראלי (ביה"ס פרטי- יהודי, בית חב"ד, שיח בעברית וכו').

- חשוב להדגיש כי גם הוריי המעמד הבינוני בישראל השיבו כי במידה והיו עוברים להתגורר במדינה אחרת לתק' ממושכת הם היו שמים דגש על חינוך יהודי, קשר עם ישראל, חגים, מועדים, שפה, מורשת ועוד.

מכאן, שהמעמד הבינוני והמעמד הגלובלי בישראל חולקים את אותה תחושת שייכות וזהות ישראלית- יהודית. אומנם, המעמד הבינוני הגלובלי רואה עצמו גם כתושב העולם ונוהג בצורה זו.

ממצאים

צעד אחד לפני כולם

הוריי המעמד הבינוני והמעמד הגלובלי בישראל חולקים את אותם הערכים, מעורבים בפעילויות פנאי דומות, וחושפים את ילדיהם לאותם חוגי העשרה. הם עושים זאת בכדי שילדיהם יהיו צעד אחד לפני כולם.

אומנם,

המעמד הבינוני הגלובלי מעוניין שילדיו יהיו צעד אחד לפני כולם בשדה הגלובלי ואילו המעמד הבינוני מעוניין שילדיו יהיו צעד אחד לפני כולם בהשוואה מקומית בלבד.

ממצאים

עמיד מדומיין

המעמד הבינוני הגלובלי רואה את העולם כיחידה אחת שלמה ומכאן, שהוא מדמיין את עתידם של ילדיו כגלובלית- רכישת השכלה, מציאת עבודה והצלחה בהשוואה עולמית, הוא רואה בעתידם של ילדיו חלק מהתחרות הגלובלית.

לעומתו

המעמד הבינוני מדמיין את עתידם של ילדיו ומכוון אותם להצלחה בשדה הלוקלי בלבד.

מסקנות

ממצאי המחקר מצביעים על כך שהוריי המעמד הבינוני הגלובלי בישראל חושבים בצורה מקומית במונחים של קבלת ההשכלה הטובה ביותר עבור ילדיהם בהתאם למקום בו הם מתגוררים, אך בו בעת הם מתנהלים בצורה גלובלית בכדי ליישם זאת.

לעומתם

המעמד הבינוני מנסה לחקות את המעמד הבינוני הגלובלי, הוא פועל בצורה גלובלית במרדף אחר ההון הקוסמופוליטי אך מתנהל ומדמיון את עתידם של ילדיו בשדה המקומי בלבד.